

MESLEKİ

YAYINLARDAN

Türk Dünyası ve Arşivcilik Konusundaki Yayınlar-II

İbrahim Karaer^(*)

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı, çeşitli kurum ve kuruluşlarda Cumhuriyet döneminde oluşan arşiv vesikalalarının tesbiti ve bunların belli bir düzende Cumhuriyet Arşivine intikali ile görevlidir. Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı, bu görevin eksiksiz yürütülebilmesi için, kamu kurum ve kuruluşlarında arşiv yönetmeliklerinin hazırlanması ve yönetmelik hükümlerine uyulmasını sağlamak amacıyla eğitim ve denetim hizmetlerini sürdürmektedir. Böylece arşiv malzemesinin imhası önlenmektedir.

Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı eğitim ve denetim hizmetlerinin yanında, arşiv ve arşivcilik tarihi, teorisi ve uygulaması hakkında yaptığı yayınlarla; bürokraside, arşiv çalışanlarında, üniversite çevresinde ve kamuoyunda arşiv ve arşivcilik fikrinin yaygınlaşmasına katkıda bulunmaktadır.

Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı yayınları

- *Devlet Arşiv Sitesi.*- Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1977.- 11 s.:19 plâns.

- *Arşiv ve Arşivcilik Bibliyografyası (Türkçe ve yabancı dillerde yayınlanmış kaynaklar)* / haz. İsmet Binark.- Ankara: Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı, 1979.- LXXIX, 285 s.- (T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın no. 2 - Gn. no. 042)

- Binark, İsmet. *Arşiv ve Arşivcilik Bilgileri*.- Ankara: Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı, 1980.- XXIV, 245 s.- (T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın no. 3 - Gn. no. 049)
- Başbakanlık Devlet Arşiv Sitesi "Cumhuriyet Arşivi"nin açılışı, 29 Ekim 1988.***- Ankara: Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı, 1989,- 16 s.; 24 plânş.- (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 4)
- Kurumlararası Arşivcilik ve Dokümantasyon Semineri (2-27 Ekim 1989: Ankara).***- Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1989.- 2 c. (190, 50 s.).- (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü; yayın no. 5)
1.c.: Arşiv tebliğleri,
2.c.: Dokümantasyon tebliğleri.
- Kathpalia, Yash Pal. *Arşiv Malzemesinin Korunması ve Restorasyonu* / çev. Nihal Somer.- Ankara: Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı, 1990.- XLVII, 219 s.- (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 6)
- Benoit, Gérard - Danièle Neirinck. *Endüstriyel ve Tropikal Ülkelerin Arşiv Binalarında En Ekonomik Korunma ve Vasutaları* / çev. Nihal Somer.- Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1990.- IX, 59 s.- (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 8)
- Roper, Michael. *Arşiv ve Belge Yönetimi İle İlgili Milli Standartlar Rehberi-RAMP Çalışması* / çev. Necla İlemin.- Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1991.- XIV, 87 s.- (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 9)
- Cook, Michael. *Arşiv Otomasyonuna Giriş - Bir RAMP Çalışması* / Neclâ İlemin.- Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1991.- XVI, 81.- (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 10)
- Binark, İsmet. *Cumhuriyet Döneminde Arşiv Hizmetlerinin Geliştirilmesi Konusunda Yapılmış Çalışmalar ve Cumhuriyet Arşivi*.- Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1991.- 46 s.- (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 11)

Delmas, B. *Arşivler* / çev. Nihal Somer.- Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1991.- XIV, 136 s.- (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 12)

Reoads, B. James. *Millî Enformasyon Sistemlerinde Arşiv ve Belge Yönetiminin Rolü - Bir RAMP Çalışması* / çev. Gül Atay.- Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1991.- IX, 81 s.- (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 13)

Binark, İsmet. *Türk Arşivlerinin Kısa Tarihi, Önemi ve Değeri, Arşiv Hizmetlerinin Geliştirilmesi Konusunda Yapılmış Çalışmalar*.- Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1991.- 17 s.- (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no: 14)

25-26 Eylül 1991 tarihlerinde Belgrad'da toplanan "Balkan Ülkeleri Millî Arşiv Direktörleri Toplantısı'na sunulan Tebliğdir. Türkçe ve İngilizce olarak yayınlanmıştır.

Milletlerarası Arşiv Kongresi (12.: 1992: Montreal). XII. Milletlerarası Arşiv Kongresi, 6-11 Eylül 1992 Montreal: Sunulan Tebliğler - I.- Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1992.- 2 c. (VII, 45; 63 s.-) (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 15-16)

Schellenberg, T.R. *Arşiv İdaresi* / çev. Neclâ İlemin.- Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1993.- VII, 286 s.; 9 şekil.- (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 17)

Clements, D.W.G.- D.L. Thomas. *Arşiv Belgelerinin Korunmasında Temel Bilgiler - Bir RAMP Çalışması* / çev. Neclâ Olsa.- Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, XIV, 29 s.- (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 18)

Bulgaristan'a Satılan Evrak ve Cumhuriyet Dönemi Arşiv Çalışmaları.- Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1993.- XXXV,

604 s.- (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın nu. 19)

1931 yılında Bulgaristan'a satılan evrak konusunda, o dönem Türk basınında çıkan makale, haber ve yorumlara yer verilmekte; bu konuda yapılan çalışmalar anlatılmakta ve o tarihten itibaren Türk arşivciliğinin geçirdiği safhalar belgeleriyle birlikte gözler önüne serilmektedir.

Macar Asıllı Türk Tarihçisi ve Arşivist Lajos Fekete'nin Arşivciliğimizdeki Yeri.- Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1994.- XV, 221 s.- (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 20)

Roper, Michael. **Koruma ve Konservasyon Servisinin Plânlaması, Teçhizatlandırılması ve Personel İstihdamı - Bir RAMP Çalışması /** çev. Neclâ İlemin, Neclâ Büyükkırcalı.- Ankara Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1994.- XVI, 89 s.- (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 21)

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı Rehberi.- Ankara: (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 22)

İstiklâl Harbi İle İlgili Telgraflar.- Ankara Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1994.- V, 625 s.- (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 23)

Bu eserde, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi'nde yer alan Milli Mücadele ve İstiklâl Harbi'ne ait 301 adet orjinal belgeden meydana gelmektedir. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürü İsmet Binark'ın İstiklâl Harbi ile ilgili nefis bir "sunuş" yazısı ile başlayan kitabın sonunda bir de sözlük kısmı yer almaktadır.

Cumhuriyet dönemi arşiv malzemesini tesbit etmek, tasnif etmek ve araştırmacıların hizmetine sunmakla görevli olan Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı, ortaya koyduğu bu eserle, gelecekte bu gibi daha nice kıymetli eserleri Türk kültür hayatına kazandırabileceğini göstermektedir.

* * *

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı, Türkiye'nin gündeminde yer alan önemli olaylarla ilgili olarak yaptığı bibliyografik çalışmalarla dikkati çekiyor.

Dokümantasyon Daire Başkanlığı Yayınları

Enformasyon Bülteni (iki aylık).- Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Mayıs 1989- .

İlk dört sayı "Duyuru Bülteni" adı ile yayınlanmıştır.

Basında Körfez Savaşı Sonrası Gelişmeler - Bibliyografik Trama - (makale, yorum ve haberler).- Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1990-1991.- (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın no. 1/16)

1-10. sayılar "Basında Körfez Bunalımı" adı ile yayınlanmıştır. 3 Ağus-tos 1990 tarihinde Irak'ın Kuveyt'i işgaliyle başlayan "körfez krizi" ile ilgili 3 Ağustos 1990 - 31 Ekim 1991 tarihleri arasında Türk basınında çıkan makale, dizi yazı, yorum ve haberlere ait 13532 bibliyografik künyeyi ihtiva etmektedir.

Türkiye - Avrupa Topluluğu Bibliyografyası (1957-1990)= Turkey -Eurorean Community Bibliography (1957-1990).- Ankara: Devlet Arşivleri Dokümantasyon Daire Başkanlığı, 1990. 2 c.- XLVII, 837 s.- (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın no. 2)

Bu eserde, Türkiye Avrupa Topluluğu münasebetleri ile ilgili Türkçe ve yabancı dillerde yayınlanmış kitap, rapor, tebliğ, makale ve mevzuat türü dokümanlara ait 8.108 adet bibliyografik künye yer almaktadır. Bibliyografya, konu başlıkları altında eser adına göre alfabetik olarak düzenlenmiştir. Sonunda yazar adları dizini bulunmaktadır.

1990-1992 yılları arasında konu ile ilgili yayınlanan 810 bibliyografik künyeyi ihtiva eden "***Türkiye-Avrupa Topluluğu Bibliyografyası***"nın 2. cildi 1992 yılında yayınlanmıştır.

Türkiye'nin 16 Nisan 1987 tarihinde Avrupa Topluluğu'na tam üyelik için başvurmasından sonra, kamuoyunda yoğun bir şekilde tartışılan ve halihazırda Türkiye'nin gündeminde yer alan Türkiye-Avrupa Topluluğu

münasebetleri konusunda yayınlanan bu bibliyografya; konu ile ilgilenen araştırmacılar için vazgeçilmez bir kaynak niteliğindedir.

Basında Dış Türkler - Bibliyografya - (makale, yorum ve haberler): 1 Ocak - 31 Aralık 1990.- Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1991.- 3 c.- (XVIII, 222; XVIII, 229; XII, 506 s.) - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın no. 3, 4, 9)

Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra bağımsızlıklarını kazanan Türk Cumhuriyetleri ve Türk toplulukları ile ilgili basında çıkan makale, röportaj, dizi yazı, yorum ve haberlere ait bibliyografik künyelerden oluşan bu bibliyografya, 1991 yılından itibaren yıllık olarak yayınlanmaktadır. 1. cilt 2715, 2. cilt 2883, 3. cilt 5162 bibliyografik küneyi ihtiva etmektedir.

Türkiye Dışındaki Türkler Bibliyografyası = A bibliography of Turks out of Turkey .- Ankara: Devlet Arşivleri Dokümantasyon Daire Başkanlığı, 1992.- 2 c. (LXV, 1379 s.)- (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın no. 5)

1. cilt: Genel / Altay - Sibiry Türkleri / Batı Türkleri,
2. cilt: Doğu Avrupa Türkleri / Türkistan Türkleri.

Zamanın Başbakanı Süleyman Demirel, bu eser için yazdığı önsözde; Türk Cumhuriyetleri ve Türk toplumları ile münasebetlerin geliştirilmesinin önemini vurgulamakta; Devlet Arşivleri Genel Müdürü İsmet Binark da sunuş yazısında Türk dünyası hakkında geniş bilgi vermektedir. Kitap, rapor, tebliğ ve makalelere ait 10818 bibliyografik künyenin yer aldığı bibliyografya; Türk toplulukları adı altında, belirlenen konu başlıkları esas alınarak kendi içinde yazar adına göre alfabetik sırada düzenlenmiştir. Bibliyografyanın sonunda yazar adları dizini vardır.

Türk Cumhuriyeti'nin bağımsızlıklarına kavuştukları bir dönemde yayınlanan bu eser, yurt içinde ve yurt dışında büyük ilgi görmüştür.

İç ve Dış Basında Karabağ Olayları - Bibliyografya - (makale, yorum ve haberler): 1 Ocak - 30 Nisan 1992.- Ankara Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1992.- 2 c. (VI, 88; VII, 75 s.) - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın no. 6/1,2)

Ermenilerin Azerbaycan'a saldırısı ile ilgili iç ve dış basında çıkan

makale, dizi yazı, yorum ve haberlere ait 1713 adet bibliyografik künyeyi ihtiva eden bu bibliyografyanın 2. cildi 1 Mayıs - 30 Haziran 1992 dönemini kapsamaktadır. Bibliyografyanın sonunda yazar adları dizini vardır.

Bosna - Hersek Bibliyografyası = Bosnia - Herzegovina Bibliography.- Ankara: Devlet Arşivleri Dokümantasyon Daire Başkanlığı, 1993 - XLVI, 410 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın no. 8)

Bosna Hersek'in tarihi, coğrafyası, kültürü ve son siyasi olayları ile ilgili olarak hazırlanan bu bibliyografyada 3674 adet bibliyografik künye bulunmaktadır. Bunların 1016 adedi kitap, rapor, tebliğ ve makale türü dokümanlardır. Gazetelerden taranan makale adedi 672, haber adedi 1986'dır.

Türkiye Dışındaki Türk Vatandaşları Bibliyografyası = A Bibliography of Turkish Citizens out of Turkey.- Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1993.- XXXIX, 187 s.- (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın no. 10)

Prof.Dr. Nermin Abadan - Unat ve Neşe Kemiksiz'in hazırladıkları "Türk Dış Göçü 1960 - 1984" adlı eserden sonra, konuyla ilgili ilk ciddi çalışma olan kitap, 1984 - 1992 yılları arasında yayınlanan kaynakları ihtiva ediyor.

Türkiye dışındaki Türk vatandaşlarıyla ilgili 943 adet bibliyografik künyenin yer aldığı kitap, "Türkiye Dışındaki Türk Vatandaşları", "Hukuki Durum ve Problemler", "Ekonomik Durum", "Sosyal Durum", "Anayurda Dönüş ve Uyum" başlıklı bölümlerden oluşuyor. Bibliyografyada yer alan kitap, rapor, tebliğ ve makale türü dokümanlar; bu konu başlıkları altında alfabetik sırayla veriliyor. Kitabın son bölümünde yer alan "Mevzuat Türü Dokümanlar" kısmında ise, T.C. Resmi Gazete'de konu ile ilgili olarak yayımlanmış TBMM Kararları, Kanunlar, Kanun Hükmünde Kararnameler ve Milletlerarası Anlaşmalar yer alıyor.

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı Rehberi.- Ankara: Başkanlık, 1994.- III, 6, 7 s. (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın no. 11)

Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nın hizmet ve faaliyetlerini tanıtmak amacıyla hazırlanan bu rehberde, oluşturulan bilgi bankası veri tabanında kayıtlı bilgi sayısı dikkati çekiyor. Sosyal ve beşeri konularda oluşturulan bilgi

bankasının monograflar Veri Tabanında 12.000, Tebliğler Veri Tabanında 14.000, Makaleler Veri Tabanında 30.000, Haberler Veri Tabanında 19.000 adet bibliyografik kayıt gerçekleştirilmiştir.

Irak Türkleri Bibliyografyası = A Bibliography of Iraq Turks.- Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1994.- LXVII, 426 s.- (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın no. 12)

Musul-Kerkük meselesini ve Irak'ta yaşayan Türkler'in tarihini, kültürünü ve bölge içindeki durumlarını ortaya koyan bu bibliyografyada; kitap, rapor, tebliğ ve makale türü dokümanlar ile gazete haber ve makalelerine ait 4.101 adet bibliyografik künye yer almaktadır. 1923-1993 yılları arasında yoğunlaştırılan çalışmada müracaat eserleri ve kütüphane katalogları yanında 50'nin üzerinde günlük gazetenin taranmış olması, eserin ciddiyetini ve değerini ortaya koymaktadır.

* * *

Böylesine kapsamlı bir yayın faaliyetini gerçekleştiren Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürü İsmet Binark'ı ve personelini tebrik ediyor, yayınların devamını diliyoruz.

D ü z e l t m e :

Dergimizin 1. sayı, 47-58. sayfaları arasındaki Neslihan Uraz'ın "Kırsal Kesimde Halk Kütüphanesi Hizmetlerinin Yaygınlaştırılması" başlıklı çeviri çalışmasının 51. sayfasındaki ilk cümlesi eksik basılmıştır. Eksik basılan cümle "**Bu tür hizmetleri, benzetme yerindeyse, kütüphane raflarında hazır bulundurmanın yanı sıra kullanıcıya ulaştırmanın yeni yolları aranmalı ve geliştirilmeliydi**" şeklindedir.

Aynı derginin 70-75. sayfalar arasındaki İbrahim Karaer'in "Türk Dünyası ve Arşivcilik Konusundaki Yayınlar" başlıklı yazısının 72. sayfa 4. paragrafındaki 2. cümle yanlış basılmıştır. Söz konusu cümle "**Giriş kısmında Başbakanlık Müsteşarı Necdet Seçkinöz'ün `önsöz', Devlet Arşivleri Genel Müdürü İsmet Binark'ın `sunuş' yazısı yer almaktadır**" şeklindedir.